

Sv. Benno z Meissenu, biskup a apoštol polabských Srbov

16. júna 2024 † Svätec týždňa

Keď sv. Henrich panoval nad nemeckými krajinami ako rímsky cisár, žil v meste Hildesheim v meissenskom grófstve (Meissen, dnes Sasko), gróf Fridrich z Bultenbergu spolu so svojou manželkou Bezelou. Roku 1010 sa im narodil syn, ktorému oni dali meno Benedikt

a ktorého neskôr polabskí Srbi nazvali Benno.

Nábožná matka učila svojho syna už od jeho najútlejšieho veku poznať a milovať Boha – nikdy ho skôr neuložila spať, kým sa s ňou nepomodlil. Rodičia poznajúc synovo srdce, určili ho duchovnému stavu, i odovzdali šesťročného chlapca svojmu pokrvnému príbuznému, nábožnému biskupovi Bernardovi. Biskup zveril malého Bennu chýrnemu opátovi Vigerovi, ktorý ho vo svojom kláštore sv. Michala v Hildesheime vychovával.

Benno sa učil veľmi dobre a bol veľmi nábožný; preto ho miloval ho strýc, biskup Bernard ako svojho syna. Keď mal dvanásť rokov, povolal ho umierajúci biskup k sebe. Benno pokľakol pri lôžku umierajúceho, pobožkal jeho ruku a biskup ho prežehnal a riekol: «Syn môj, vieš, že som mnoho rokov veľa trpel. Ale k Bohu nemožno inak prísť, len skrze protivenstvo. No keď trápení bývajú tí, ktorí sa usilujú zachovávať Božie príkazy, ako sa povedie tým, ktorí bez Božej bázne trávajú život ako zvery? Rozváž si to a nasleduj moje slová: Stráň sa sveta, lebo je plný núdze, úzkostí, klamstva, nepokoja a zlosti; maj Boha vždy pred očami, jedine Jemu slúž; nestýkaj sa so zlými priateľmi; pridržaj sa svojho učiteľa a miluj ho ako svojich rodičov!»

Tak hovoril umierajúci biskup a jeho slová otriasli útlým srdcom mladíka, že dňom i nocou plakával. Keď ho rodičia a učiteľ potešili, zaumienil si, že obetuje svoj život samote, aby len Bohu slúžiť mohol.

Po otcovej smrti vstúpil s povolením zbožnej matky osemnásťročný, skvelo vo vedách vzdelaný Benno do rádu sv. Benedikta. S ohnivým zápalom sa oddal učeniu bohosloveckých vied, modlieval sa, keď mu to čas dovolil, postil sa prísno a umrŕvoval svoje telo. Keď si osvojil teologické vedy, išiel na preslávené školy do Paríža, kde za krátky čas dosiahol doktorskú hodnosť. Roku 1035 sa vrátil do svojho kláštora a bol za diakona a roku 1040 za kňaza vysvätený, na čo sa dlhý čas predtým v samote pripravoval. Ako kňaz viedol v kláštore veľmi prísny život.

Sv. Benno, obraz Johanna Michaela Rottmayra, 1702

zdroj: wikimedia commons

Roku 1044 zomrel opát Viger a Benno dostal pri voľbe opáta spolu s nábožným Sigebertom polovicu hlasov. I prosil bratov, aby Sigeberta na túto hodnosť jednohlasne vyvolili. Nábožný cisár Henrich III. založil v Goslave kolegiálny chrám a povolával do jeho kapituly za kanonikov najučenejších a najzbožnejších mužov Nemecka. Aj Benno bol za kanonika vymenovaný.

Ponížený mních nechcel opustiť samotu, až pápež Lev IX. sám mu prikázal, keď ten nový chrám svätzil, aby tú hodnosť prijal a školy založené pri chráme viedol. Sedemnášť rokov viedol Benno tieto školy a rozširoval hlbokou učenosťou a príkladom svojho zbožného života Božie požehnanie.

V tomto kanonickom kláštore bol prepoštom nábožný muž menom Anno, ktorý zdieľal s Bennom priateľstvo. Roku 1066 bol prepošt Anno vymenovaný za arcibiskupa do Kolína a po smrti cisára Henricha III., za času nedospelosti Henricha IV., správcom ríše. Jeho vplyvom bol Benno vymenovaný za biskupa v Meissene. Benno sa zdráhal túto vysokú hodnosť prijať, arcibiskup Anno mu však riekol: «Boh ti nenadelil toľko darov ducha, aby si ich zahrabal do kláštorných stien. Ako biskup v Meissene ich môžeš vynaložiť pre šírenie sv. Evanjelia u susedných slovanských národov. Keď to neurobíš, Boh ťa bude trestať!»

A Benno počúvol svojho priateľa; roku 1066 sa dal devínskym arcibiskupom Vernerom vysvätiť za biskupa. Najviac ho tešilo, že bude môcť pohanským národom, predovšetkým polabským Srbom sv. Evanjelium hlásať. Ľud ho privítal s jasotom, a keď prvý raz vstúpil do svojho chrámu, hodil sa na kolená a modlil sa dlho potichu; keď vstal, držal so slzami v očiach krásnu reč k svojmu kňazstvu a veľkému množstvu veriacich, pri konci pozdvihol oči a ruky k nebesiam a prosil zvýšeným hlasom za úspech svojej budúcej práce. Od toho času riadil sa vo všetkom podľa sv. Evanjelia. V jeho dome panovala chudoba a pokora; ostatok bol majetkom chudoby.

Sv. Benno sa najviac zaoberal obrátením polabských Srbov. Naučil sa dôkladne ich reč; oboznámil sa s ich zvykmi. Cisár Henrich III. ich premohol zbraňou a prinútil ku kresťanstvu. Sv. Benno však hlásal sv. Evanjelium s láskavosťou v ich materčine – a oni sa dávali radi krstiť od milého biskupa. Mnohí prinášali

svoje modly k biskupovým nohám a pálili ich na znak svojho opravdivého obrátenia. O krátky čas bola obrátená väčšia časť Srbov na Kristovu vieru. Všade staval kostoly a zakladal fary.

Oltárny obraz so sv. Bennom

zdroj: wikimedia commons

Roku 1075 sa rozhorela vojna medzi cisárom Henrichom IV. a saským zemianstvom. Sv. Benno ako pravý apoštol neklonil sa ku žiadnej strane. Cisár mal mu to za zlé; i vtrhli jeho vojská do meissenského biskupstva, vyplienili krajinu, biskupa zajali a odvedli do väzenia. Zbožný biskup a spolu s ním uväznení zemanovia očakávali od rozhnevaného cisára smrť, ale to sa nestalo. Medzi pápežom Gregorom VII. a Henrichom IV. vyvstali spory. Cisár chcel mať biskupov a saských veľmožov na svojej strane, pustil preto väzňov na slobodu. Roku 1076 povolal pápež biskupov do Ríma, aby sa s nimi radil a bránil sa proti Henrichovým nápadom. Henrich IV. zvolal nemeckých biskupov do Wormsu, aby pápeža zosadil. Benno putoval k hlave Cirkvi do Ríma, kde mal byť cisár súdený za rôzne zločiny, ktoré proti zákonom Cirkvi spáchal. Keď odchádzal do Ríma, odovzdal kľúče od svojho sídelného chrámu dvom kanonikom, aby ich hodili do rieky Labe, keď dostanú správu, že Henrich IV. je daný do cirkevnej kliatby, a keby jeho prívrženci chceli obsadiť chrám.

Cirkevný snem v Ríme vyriekol nad Henrichom IV. a jeho prívržencami kliatbu, a cisár, bojac sa o svoju korunu, cestoval do Talianska, činil pokánie a odprosila pápeža. Benno sa vrátil do svojho biskupstva a po ceste si v jednom hostinci rozkázal obed. Doniesli mu rybu a pri tom, ako ju krájali, našli v nej vraj chrámové kľúče. I poznali hneď, že ten pocestný je biskup, a razom sa zbehlo kňazstvo a ľud a Benno bol s radosťou odprevádzaný do svojho sídelného mesta.

Od toho času pracoval sv. Benno neúnavne na obrátení polabských Srbov. Jeho nábožnosť oduševňovala pohanov vždy viac a viac. On uvádzal do kostolov slávny a srdce dojímajúci spev a dal si najmä na slávnych

Božích službách velmi záležat. I dožil sa tej radosti, že nielenže nestáli vo viere boli posilnení, ale i tí, ktorí posiaľ v pohanskej temnote tvrdohlavo zotrúvali, milým dohováraním, horlivým poučovaním, jeho zbožným príkladom, ba i zázrakmi premožení vstupovali do lona sv. Cirkvi. Preto sa sv. Benno plným právom nazýva apoštolom polabských Srbov.

Sv. Benno chodieval často na vychádzky do Božej prírody, chodieval poľami a modlieval sa tam, pričom sa pohrúžil do hlbokého rozjímania. Prišiel raz k močiaru, v ktorom žaby hlasno škriekali, že nemohol pokojne rozjímať. A on im rozkázal, aby mlčali a v rozjímaní ho nemýlili. A žaby zmĺkli. Keď dokončil svoje rozjímanie, rozpomenul sa na Sväté písmo a spolu s Danielom zvolal (Dan 3,79): « Dobrorečte Pánovi, veľryby a všetko, čo sa hmýri vo vode, chváľte a vyvyšujte ho naveky!» Báľ sa totiž, že tým predchádzajúcim zákazom urazí Pána Boha. A keď to povedal, začali žaby opäť škrečať. A sv. Benno sa tomu tešil a od radosti prespevoval žalmy.

Raz ohlasoval pohanom sv. Evanjelium. Títo boli smädní a v kraji tom nebolo prameňa. Sv. Benno vrazil svoju palicu do zeme, a hneď na tom mieste začala vyvierat čerstvá voda zo zeme a občerstvila ich. Ten prameň sa podnes volá «svätá studnička». K večeru jedného dňa prišiel sv. Benno k rieke Labe. Už sa zotmelo, nemohol preto nájsť most. Prežehnal sa znamením sv. kríža a prešiel suchými nohami cez riek.

Kostol sv. Bennu v Mníchove

zdroj: wikimedia commons

Vo vysokej starobe obrátil svoju myseľ zase, ako v mladosti, k pustovníckemu životu. Blízko mesta si dal postaviť domček a v ňom celé týždne trávil na modlitbách a sv. rozjímaní, a pripravoval sa ku blahoslavenej smrti.

Keď dosiahol 96. rok svojho požehnaného života, zvolal svojich kanonikov k sebe a odoberal sa od nich dlhou, krásnou rečou. K jej koncu povedal: «Chránite sa, drahí bratia, pretvárinky a úlisnosti, zachovávajúte verne lásku medzi sebou, a to nielen slovami, ale i skutkami. A to sa stane, keď sa budete bratsky milovať, povinnosti stavu svojho pilne konať, viac o prospech sv. Cirkvi, než o svoje pohodlie sa starať. Čím vernejší, cnostnejší a dôvernejší sa Pánu Bohu preukážete, tým ochotnejším budem ja vašim orodovníkom.» Všetci mu pobožkali ruku, a keď ich ešte prosil, aby sa žalmy a chválospevy pri ňom modlili, usnul ticho v Pánu dňa

16. júna roku 1106.

Telo svätého Benno bolo slávnostne pochované v biskupskom chráme v Meissene. Pápež Hadrian VI. ho roku 1496 vyhlásil za svätého.

Keď Luther vydal ohováračský spis o sv. Bennovi a Sasko sa k jeho učeniu pripojilo, dal Albert V., nábožný bavorský vojvoda preniesť jeho ostatky roku 1576 do Mníchova, kde boli v biskupskom chráme Panny Márie s najväčšou slávou uložené. A od toho času sa stal sv. Benno tiež patrónom Bavorska.

Poučenie

Sv. Benno pochádzal z vysokého rodu a z lásky k Bohu a bližným opustil skvelý život, i stal sa chudobným mníchom. Z lásky k Bohu a bližným stanúc sa apoštolom polabských Srbov, svojou láskavosťou ich obrátil na Kristovu vieru a naklonil ich k tomu, aby opustili svoje modly, svoje pohanské obyčaje a svoj hriešny život.

Sv. Benno

zdroj:wikimedia commons

Z lásky k Bohu sa držal pevne a verne skaly sv. Cirkvi, pápeža; i radšej si privodil prenasledovanie cisára, než aby sa bol odlúčil od hlavy Cirkvi. Plnil v tom len vôľu Spasiteľovu, ktorý sv. Petra za prvého pápeža ustanovil, aby s ním a jeho nástupníkmi všetci biskupi spojení boli. Ježiš Kristus chcel, aby jednota v Cirkvi panovala, preto ustanovil pápeža za hlavu Cirkvi. On musí strážiť nad pastiermi Cirkvi, napomínať ich, povzbudzovať, posilňovať, v jednote udržať. Bez pápeža by sa jednota Cirkvi rozpadla, ako sa to stáva u tých, ktorí časom od Cirkvi sa odtrhli a oddali sa bludnému učeniu.

Bludoverci hovoria, že Sv. písmo rozhoduje vo veciach viery. No Sv. písmo je kniha, ktorá sa sama vykladať nemôže. A kto ju musí vykladať? Kňazi? Dobré. Ale keď nebudú v tom vykladaní zjednotení? Inoverci vykladajú Sv. písmo –, ale nie sú zjednotení – jeden vykladá tak, druhý inak: a preto u nich niet jednoty viery a oni blúdia. Jedni majú za pravdu, čo druhí zatracujú a všetci sa naraz odvolávajú na Sv. písmo! Musí teda byť niekto, kto rozhoduje a jednotu vo viere udržuje. V katolíckej Cirkvi udržuje túto jednotu pápež, ktorého Kristus Pán k tomu ustanovil, spolu s Učiteľským úradom Cirkvi. A preto sa v našej sv. Cirkvi po celom svete ohlasuje to isté učenie, udeľujú sa tie isté sviatosti, obetuje sa tá istá najsvätejšia obeta. Toto vedel sv. Benno, a preto tak miloval pápeža.

Kresťan, miluj a váž si Sv. Otca v Ríme, ktorý drží stráž ako dobrý, láskavý najvyšší pastier nad sv. Cirkvou; modli sa za neho, najmä teraz, keď mu je dedičstvo sv. Petra odňaté, aby Boh ho posilňoval a Duchom

Svätým viedol (*pôvodný text bol napísaný v roku 1907, pozn.red.*).

Modlitba

Ó Bože, ktorý si skrze sv. Benna, svojho sluhu, vyznávača a biskupa, mnohé duše k jednote sv. viery priviesť ráčil, popraj nám na jeho príhovor, aby sme v tejto viere vždy viac potvrdení boli a skutky činili, ktoré jej zodpovedajú. Skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho. Amen.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/sv-benno-z-meissenu-biskup-a-apostol-polabskych-srbov/>